

fous», *Rom.* LXV, 245; cf. l'ed. de Kolsen, *NphMgn.* xxxix, 314ss., vi).

També tenim una acc. comparable, amb el matís de 'decidir entre dues possibilitats', en un report de l'ambaixador català a la cort reial de Granada, any 1304: «que m dix lo rey Abenjacob --- quant yo li dix que lo rey de França --- vos ajudaria contra lo rey de Castella, que no volia que demanàsetz ajuda de negun rey contra lo rey de Castella sinó la s[e]ua: Déus --- vos don gràcia que n trietz e n'acabetz ço que major amb els seus jocs de mots i habilitats verbals: «lo ver triàn ---» en el seu poema 111/110.19 és tant «lo ver triant del fals» 'discernint' com «lo ver triant de l'estiu» 'separant, destriant, la primavera [ver m.] de l'estiu': no es tracta d'escollir, d'elecció ni de selecció, sinó de destriament. «--- Amia, / --- mal tria / vostre cors gens ---» reprotxa a la seva amiga o amada: 'la vostra gentil persona no discerneix bé, es decideix pel que no li convé' (§ 32.19); i, de nou, «qui-l ver tria» 'si discernim la veritat' (17.23). I també l'hi veiem ja algun cop amb el sentit d'escollir', alludint bellament al Creador del mes de les flors: «Cil qui de may(g) tria roz' e fa lit'» (§ 72.44).

Altres vegades, per aquest temps, el matís és netament material, dins la idea de 'separar' o 'apartar'. En l'audaç cavalcada a Bordeus, arribat Pere el Gran al palenc del projectat desafiament, conferència amb el governador anglès o senescal: «lo senescal se va a eyl acostar e, a cavayl, trià-lo luny dels altres, e parlà ab eyl ---», «e-l rey trià-sse ab lo senescal a una part e dix-li ---», on és evident el valor de 'apartar, separar' en el refl. *triar-se* i en transitiu *triar*: Desclot (fets de 1283, § 104, *NCl.* III, 160.11, 162.3).

Amb aplicació bastant vària dins la idea general de separació: quan vingui el gran Judici: «lo Jutge en la val de Josafat devalarà, e-ls bons a la part dreta estar farà, e-ls mals a la sinestra É l triarà ---», com si pensés en un magne Triador d'ovelles, on el pastor, va fent passar a una banda les del senyor, a l'altra les del comú etc. O, en termes de calendari: «42 dies --- dels quals tria 6 dimenges: romanen 36 dies» vertint «dum sex dies dominicales subtrahuntur» (151.13), *VidesR* (fº 3v2, 58r2).

En les ordenances de l'escorxadador o masell (o diguem carnisseria) de Perpinyà: «que nangun masa-ler no gaus carn triar ni apartar, per venuda --- si dons lo comprador no y era present, e que anans l'agés pagar: e tantost com serà venuda, vasa fora del masell» a. 1308 (*RLR* VIII, 53); sovint amb aquest sentit en els antics docs. ross.: «d'argent --- que les cades no ajen més de cames blanques, unisses e triades una de altra» a. 1303, «que aja a triar la sarda de tot altre peys» a. 1344 (*InvLC*); també any 1306 (*RLR* VII, 54).

És un significat molt comú en l'ús de les Grans Crò-

niques: «altre dia matí faem-lo venir denant Nós a la església de Sant Feliu, e triam-lo a una part, ab lo mestre del Temple ---», Jaume I (Ag., p. 501), tr.; o també com a refl., amb el matís de 'apartar-se, retirar-se a part': «la batalla fo tan fort, que a un colp se van triar tots los tudescs, e-ls pisans qui eren romases, e van-se emparar d'un puget; e lo senyor Infant, ab los seus, atretal: que parec que fos torneig de solaç, e los uns guardaren los altres ---»; «la reina --- ab En Corral Lança, qui així mateix era vengut ab ella, e ab lo Sr. Infant En Jacme: a ella e ab ells trià-s a consell, e demanà-los què li consellaven», Muntaner (§§ 275, 99, Casac. VIII, 26.14, III, 16.8).

I en altres coetanis; car està molt repetit en Reixach, Q.: el confés i el confessor «se triaren a un depart e ---» (aclarit pel text francès: «lors le tref a une part, loin des autres et ---»); i tr.: «à èn la Taula Radona colonas e pilàs que triyan¹ e mostren la un cave<1>ler del altre», 137.20, 115.25. «--- que-ls fahessen jurar que dixessen veritat; e ells --- scriviren ço que los demanaren: e triaren la un del altre, per saber si se acordarien les rahons de amdós; e quant foren triats cascun comensaren d'escriure lurs rahons, e cascun scrivi aytal rahó la un com l'altre ---», GSerra (*Gènesi de Script.*, 252).

«Lo sudari --- estava triat a una part dels altres vestiments», GSerra (*Gènesi de Scr.*, 229). I encara en Galba: «com foren al portal, triaren-se tots los capitans e cavallers, e entraren primers; e l'altra gent los seguia» (*Tirant*, § 329; Ag. III, 375; Riq. 916). Altra-ment és cosa de tota mena de textos medievals: «com la ost de Vayls se torn a l'gun loc, que no sia nuyl hom qui-s gos partir de la ost: ans se trien tots los ballesters, e vaÿen primers, après lancers e escudats; e tot hom a caval, derrès» Valls a. 1320 (*BABL* XII, 294).

Molt freqüent amb aquest valor l'adjectiu *triat* 'separat', Començant per l'ús participial: «Al dia del judici dirà l'Amat que hom trii a una part ço que en aquest món li ha donat; e a l'altra part sia triat ço que hom ha donat al món», Lluïll (*Li. d'Amic e Amat*, *NCl.* XIV, 101.30); «Los creadors --- poden demanar que-ls béns del testador no sien mesclats --- ab los béns del hereu; e si-y són mesclats --- poden demanar que-n sien separats e departits e triats», *CostTort.* (Ol., p. 325).

Després ja com un veritable adjectiu, i amb el matís de 'separat': «açò damunt dit és entès de les dones que han exovar triat, ab lurs marits», *Costums de Tortosa* (Ol., p. 163, i amb altres no menys clars, pp. 145, 280). «Los almogàvers, matant llurs enemics, volien anar barrejar En-Pera, qui és una vila triada de genoveses, en què era tot lo tresor e les mercaderies de genoveses», Muntaner (fets de 1302, Casac. VI, 24.10, § 202); 'per separat': «li tramès la verga del megaducat, e la senyera e-l capell: que tots los oficis de Romania han capell triat, que altre no gosa portar semblant capell d'aquell», id. (VI, 21.11, § 199).

«Mès Samuel en un loc triat Saül, e parlà aquí ab ell», GSerra (*Gèn.*, 98). O amb el matís d'apartat, remot': «una crèu de péra èn departiment de 2 camins,